

وزارت جهاد کشاورزی

سازمان جنگل ها، مراتع و آبخیزداری کشور

" پروتکل ایمنی حریق در مناطق جنگلی و مرتعی "

تهیه کننده :

داریوش حیدری چگنی

دفتر

آموزش، ترویج و مشارکت های مردمی

سازمان جنگل ها، مراتع و آبخیزداری کشور

* اقدامات پیشگیرانه قبل از حریق :

- ترسیم نقشه حریق محدوده های دارای سابقه آتش سوزی با لحاظ راههای دسترسی مناطق و به اشتراک گذاری آنها در حوزه ستاد بحران استان
- احداث آتش بر، در مناطق مستعد و واجد سابقه

- استقرار دیده بان در محدوده های مرتفع جهت رصد و پایش مناطق در فصل تابستان
- در مناطق مرزی تاکید بر ترسیم محدوده های مین گذاری شده در زمان جنگ و اطلاع رسانی این مناطق به کارکنان و آحاد مردم جهت جلوگیری از آسیب های احتمالی
- اخذ اطلاعات دقیق جغرافیایی و تعیین مسیر مناسب و کم خطر منطقه حریق جهت اعزام به موقع نیروها
- هماهنگی با کارکنان دکل های مخابراتی در مناطق کوهستانی جهت اعلام حریق های احتمالی با توجه به اشراف منطقه ای
- بررسی امکانات و تجهیزات اطفاء حریق و به روز رسانی و رفع ایرادات احتمالی آنها جهت آمادگی مستمر در ایام دارای ریسک حریق
- مسئولیت اعزام و هماهنگی در عملیات اطفاء حریق با محوریت اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان ها با همکاری ستاد بحران استانداری بوده لذا از اعزام افراد به محدوده حریق بدون هماهنگی اجتناب گردد .

- در صورت حضور آحاد مردم لازم است قبل از اعزام به محیط آتش سوزی به صورت مختصر و مفید، آموزش های کاربردی و ضروری از جانب افراد با تجربه توسط همکاران و یا تشکل های مردم نهاد انجام گردد .
- از اعزام افراد دارای سابقه بیماری قلبی - ریوی - دیابت و همچنین افراد خردسال و مسن و یا معلول خوداری شود .
- قبل از حرکت ، تهیه چند بطری آب و مقداری جیره خشک مانند نان ، خرما ، بیسکویت و .. از الزامات می باشد .
- پاک تراشی حاشیه جاده های دارای سابقه حریق از گیاهان خشک موجود به وسیله گریدر و جمع آوری اشیاء خطر ساز نظیر بطری ها و شیشه و مشابه آن در محیط پارک های جنگلی
- اطلاع رسانی و ضرورت منع افروختن آتش در فصل خشک و تشویق مردم از طریق محافل و رسانه های خبری و مجازی جهت همکاری در این امر خصوصا در مناطق گردشگری
- درج پیام های آموزشی و هشدار دهنده با اشاعه شماره تماس ۱۵۰۴ در معابر و مسیر های پر تردد
- قبل از حرکت ، تهیه چند بطری آب و مقداری جیره خشک مانند نان ، خرما ، بیسکویت و .. از الزامات می باشد .
- در صورت اعزام افراد با استفاده از تراکتور و حمل افراد با تریلی در هنگام تردد در جاده خصوصا جاده های آسفالته پر ایاب و ذهاب ، ایمنی لازم به وسیله نور چراغ قوه و یا نور موبایل در ایجاد علامت های هشدار دهنده جهت راهنمایی وسایل نقلیه پشت سر و روبرو مبادرت گردد .
- استفاده از اطلاعات و دانش بومی افراد مقیم و بومی در منطقه خصوصا از لحاظ اطلاعات جغرافیایی و جاده دسترسی به محدوده حریق لازم و ضروری می باشد .
- قبل از حرکت به مناطق کوهستانی با بررسی های فنی از سلامت موتور ، لاستیک ها ، زاپاس خودرو و روشنایی چراغ ها و ذخیره بنزین به حد کافی مطمئن شوید .
- از حمل افراد، خارج از ظرفیت خودرو های شرکت کننده در حریق پرهیز گردد .

* اقدامات حین آتش سوزی :

- از پارک کردن خودرو و تجهیزات در محدوده های واجد پوشش گیاهی خشک که خطر آتش سوزی را به دنبال دارد جلوگیری به عمل آید .

- در صورت اتراق شبانه در منطقه ،همراه داشتن تجهیزات انفرادی ،توجه لازم به شارژ تلفن همراه و همچنین داشتن پاور بانک از جمله حیاتی ترین وسایل در زمان حریق به شمار می روند .
- در اولین فرصت به محض استقرار در منطقه حریق موقعیت مکانی و تعداد افراد همراه را به فرماندهی عملیات اعلام نمایید .
- از تماس های غیر ضروری جهت نگهداشت شارژگوشی موبایل خودداری گردد .
- در زمان اعزام و خصوصا هنگام شب از تعداد افراد همراه خود مطلع و قبل از بازگشت از حضور و غیاب افراد مطمئن شوید .
- در زمان حریق بدلیل محدودیت های دمایی احتمال حمله حیواناتی مانند گراز و یا مار دور از انتظار نبوده و حشرات و جانداران خطرناک از لابلای خاک و سنگ ها بیرون آمده واز خطر نیش آنها در امان نمی باشید .

- نوسانات دمایی در اثر حریق ، زمینه ریزش سنگ ها و صخره ها را در مناطق مرتفع و پرشیب را فراهم می کند لذا در زمان حریق یکی از خطرناک ترین اقدامات، استقرار در محدوده های دارای پوشش گیاهی و دارای شیب می باشد .

- داشتن جعبه کمک های اولیه از الزامات مهم به شمار میروند .استفاده از سفیده تخم مرغ در کنترل سوختگی های سطحی مفید می باشد .
- در مناطق کوهستانی عموماً قبل از ظهر جهت وزش باد از پایین به بالا و در هنگام عصر و شب برعکس از ارتفاعات به دامنه های پایین خواهد بود لذا تاکیداً در هنگام اطفاء مواظب رفتارهای معکوس حریق باشید .
- پوشش انبوه گیاهی در سطح مراتع از قدرت اشتعال بسیار خطرناکی در واحد زمان برخوردار بوده و به طور غیر منتظره ای امکان شیوع آتش با وزش باد در فواصل بعید دور از انتظار نمی باشد لذا از استقرار در محدوده های با پوشش بالا حتی به صورت کوتاه مدت خودداری کنید .
- در زمان حریق از اعزام انفرادی افراد خودداری شود . گروه های سه تا چهار نفره موثرتر خواهند بود .

- یکی از بهترین ابزارها در زمانی که آتش کوب یا موارد مشابه در دسترس نباشد، استفاده از شاخه درختان بومی منطقه برای اطفای حریق می باشد .

- در صورت عقرب، رتیل و یا مارگزیدگی در اولین فرصت داشتن تماس با کادر درمانی جهت انجام عملیات قبل از درمان لازم و ضروری بوده و بدون فوت وقت خواستار همکاری نیروهای امدادی مانند هلال احمر شوید .
- از تردد در مسیرهای خطرناک، مبهم و دارای پرتگاه خصوصاً هنگام شب خوداری نمایید .
- در زمان گم شدن در محیط جنگل و مرتع یکی از بهترین روشها، پیدا نمودن مسیرهای تردد و پیدانمودن راههای مالرو و ماشین رو و معمولاً طی طریق از شیب بالا دست به سمت پایین و دامنه خواهد بود .
- همراه داشتن ماسک، پارچه مناسب و یا چفیه جهت فیلتر نمودن دودها و گازهای آلاینده در محدوده حریق جهت تعدیل فشارهای وارده کاملاً ضروری می باشد .
- استفاده از دستگاه های دمنده دارای مخاطراتی مانند پرتاب شراره آتش در چشم و یا گرد و غبار داغ همراه بوده لذا داشتن عینک مخصوص در زمان استفاده از دستگاه دمنده متضمن سلامت بینایی فرد و همراهان خواهد بود .
- استفاده از لباس های با رنگ تند و جیغ در زمان حریق از الزامات بوده و در شرایط اضطراری، رصد افراد با رنگ های مورد اشاره آسان تر خواهد بود .

- از تمرکز و دپوی نیرو در یک جا خوداری و مهندسی اطفاء حریق در گرو چیدمان نیرو و پراکنش مناسب جهت پوشش همزمان محدوده حریق خواهد بود .
- از اعزام بدون دقت، افراد آسیب دیده به مناطق درمانی که بعضا دچار سقوط و یا شکستگی استخوان در بدن خود شده اند ،بدون بهره مندی از تخصص افراد مجرب و یا آموزش دیده اجتناب گردد .

*اقدامات پس از اطفاء حریق :

- از خاموش شدن آتش در محیط های جنگلی و مرتعی خصوصا در مناطق پر شیب مطمئن شوید .
- معمولا در دامنه ها و سطوح شیبدار کنده درختان و درختچه های دچار آسیب شده مجددا با وزش باد آتش نهان آنها موجب افروختگی مجدد شده و در اثر شیب با جدا شدن از موقعیت خود و غلط خوردن به اراضی پایین دست مجددا عامل شیوع حریق خواهد شد لذا پیشنهاد می شود با استفاده از فلکس بک نسبت به اطفاء کامل کنده درختان سوخته شده اقدام گردد .

- آمارگیری مجدد کلیه افراد اعزام شده در پایان حریق
- گماردن تعدادی افراد تازه نفس جهت پایش منطقه حداقل به مدت دو شبانه روز در محدوده مشرف بر منطقه حریق
- تاکید بر دهیاران منطقه جهت مسئولیت پذیری و معاونت در پایش و اعلام حریق های احتمالی و مشارکت موثر در بسیج اهالی روستای تحت امر در زمان حریق
- جمع آوری زباله ها و پسماند های ناشی از اتراق شبانه روزی و انتقال آنها به محیط دپوی زباله در شهرها